

ODIMM

GRADUL DE PERCEPȚIE DE CĂTRE IMM A PRINCIPIILOR ECONOMIEI VERZI

2018

INTRODUCERE

În ultimii ani protecția mediului a devenit o prioritate globală, fiecare stat fiind obligat să-și dezvolte un sistem legislativ și executiv privind protecția mediului și asigurarea unei dezvoltări durabile. O soluție a acestei probleme este ecologizarea IMM-urilor care prezintă 99%¹ din numărul total de întreprinderi la nivel european. Potrivit ultimelor date statistice în Republica Moldova sectorul IMM cuprinde 98,7% din numărul total de întreprinderi. Problema ecologizării IMM-urilor din RM a fost discutată de mai mult timp, iar la inițiativa Comisiei Europene „Ecologizarea Economiei în Vecinătatea Estică” (EaP GREEN), în anul 2014 Institutul Național de Cercetări Economice (INCE) a realizat un sondaj „Promovarea îmbunătățirii performanței de mediu a IMM-urilor” în cadrul căruia au fost chestionate 400 de companii. Principalele concluzii ale acestui studiu fiind:

- IMM-urile din Moldova sunt insuficient informate cu privire la impactul lor asupra mediului și nu înțeleg pe deplin că ecologizarea afacerii poate aduce un avantaj competitiv.
- Majoritatea respondenților (58,6%) nu au nicio autorizație sau permis ce ține de protejarea mediului;
- Sursa de informare cu privire la cerințele de mediu este obținută direct de la inspectorii de mediu în timpul vizitelor lor la fața locului (60%);
- Majoritatea companiilor chestionate (63,0%) nu utilizează sisteme de management de mediu sau standarde. Doar 4,3% din întreprinderile chestionate folosesc standardul ISO 14001, și doar 1,8% - ISO 16000 (management al energiei);
- Lipsa resurselor financiare (32,8%);
- Costul măsurilor de mediu (24,3%);
- Complexitatea procedurilor administrative (28,0%);
- Lipsa de competențe de mediu specifice (12,5%)

¹ http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Statistics_on_small_and_medium-sized_enterprises#Main_statistical_findings

Așadar pentru rezolvarea problemei poluării mediului și asigurarea unei dezvoltări durabile a Republicii Moldova prin Hotărârea de guvern nr. 160 din 21.02.2018 a fost aprobat **Programul de promovare a economiei „verzi” în Republica Moldova pentru anii 2018-2020 și a Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia.**

În planul de acțiuni pentru implementarea **Programul de promovare a economiei „verzi” în Republica Moldova pentru anii 2018-2020** sunt menționate 11 obiective specifice care urmează a fi îndeplinite. Responsabile de fiecare obiectiv în parte sunt mai multe ministere și instituții publice, iar Organizației pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii îi revine responsabilitatea de a îndeplini obiectivul specific 3: *Asigurarea, până în anul 2020, a ecologizării a circa 30% din întreprinderile mici și mijlocii prin suport adecvat în implementarea principiilor economiei „verzi”².*

Acesta presupune:

- Încurajarea întreprinderilor/afacerilor ecologice sau a tehnologiilor ecologice prin oferirea diverselor facilități, inclusiv a accesului la finanțare și la stimulente fiscale;
- Aplicarea criteriilor economiei „verzi” în cadrul tuturor concursurilor naționale pentru întreprinderile mici și mijlocii;
- Elaborarea unor manuale cu privire la creditele „verzi” și schemele sau standardele de certificare „verde”.

Întru realizarea acestui obiectiv specific, ODIMM și-a propus să analizeze gradul de percepție de către IMM a principiilor economiei verzi și predispunerea acestora de a implementa în perspectivă medie a acestor principii în activitatea de antreprenariat.

² Plan de Acțiuni pentru implementarea Programului de promovarea economiei „verzi” pentru anii 2018-2020

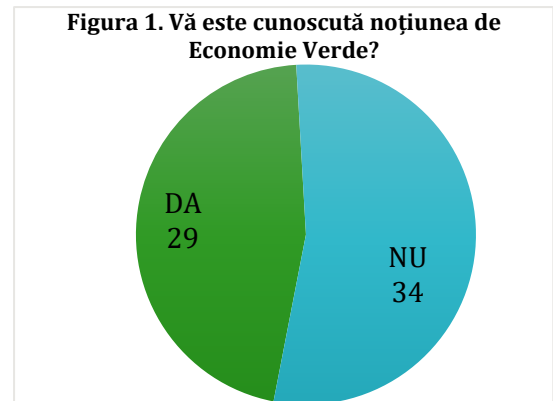
METODOLOGIE

În perioada 29.01.-09.02.2018 ODIMM a realizat o cercetare „Gradul de percepție de către IMM a principiilor Economiei Verzi”. Scopul acestui studiu a fost de a identifica nivelul de cunoștințe a IMM-urilor privind la Economia Verde și a acțiunilor întreprinse de acestea pentru protecția mediului înconjurător.

Chestionarul a fost aplicat direct pe suport de hârtie pentru participanții la expoziția Fabricat în Moldova și online cu beneficiarii programului PARE1+1 și rezidenții incubatoarelor de afaceri.

Luând în considerare condițiile aplicării chestionarului a fost utilizată metoda de eșantionare de conveniență. Astfel au fost chestionate 63 de întreprinderi.

Pentru a identifica gradul de percepție a IMM a principiilor economiei verzi, prima întrebare adresată a fost una de notorietate pentru a afla dacă antreprenorii cunosc noțiunea de Economie Verde. Astfel am identificat că din 63 de respondenți 34 nu cunosc noțiunea de Economie Verde, iar ceilalți 29 de respondenți respectiv au auzit această noțiune.

Indiferent dacă cunoșteau sau nu noțiunea de Economie Verde, respondenții au fost rugați să ofere o definiție a acestui concept, fapt ce ne-a permis să înțelegem mai bine nivelul de cunoștințe al respondenților despre economie verde. Așadar respondenții care au menționat că cunosc noțiunea de Economie Verde au evidențiat că aceasta se referă la:

- **Protecția mediului(8):**

„Pentru mine ar însemna viața și viitorul. Păstrarea și protecția mediului. Înlocuirea peliculei cu hârtii, automobilul personal cu cel public sau bicicleta ect.”

„Economie care are ca scop direct sau indirect protecția mediului înconjurător.”

- **Utilizarea eficientă a resurselor naturale(6):**

„Economia care utilizează materiale reciclabile și care nu dăunează mediului. La fel consumul de energie este maxim eficient și are un control avansat de optimizarea a consumului de energie. Eficiență strategică și logistică.”

„Economie bazată pe inovare și competitivitate, cu emisii scăzute de carbon, dar și pe o utilizare eficientă a resurselor naturale.”

- **Desfășurare activității economice într-un mod cât mai ecologic(6):**

„Prin conceptul Economiei Verde înțelegem maximalizarea utilizării tuturor materialelor folosite în ciclul operațional al companiei pentru minimizarea deșeurilor create. Economia Verde înseamnă un factor foarte important în nivelarea proceselor operaționale conform standartelor internaționale.”

„Utilizarea materialelor ecologice în procesul de lucru, reducerea/reciclarea deșeurilor, pentru afectarea într-o măsură cât mai mică posibilă a mediului.”

Respondenții care nu cunoșteau noțiunea de Economie Verde au oferit definiții ce țin de:

- **Protecția mediului (10):**

„Probabil activitățile unor instituții legate de ocrotirea mediului și care au ca scop mărirea numărului de copaci, plante etc.”

„Protejarea mediului în procesul producerii.”

- **Cu referire la natură(6):**

„Legat de natură”; „Ceva eco”; „Referitor la agricultură”; „Ceva cu natura, ecologie.”

- **Produse/Servicii Bio(4):**

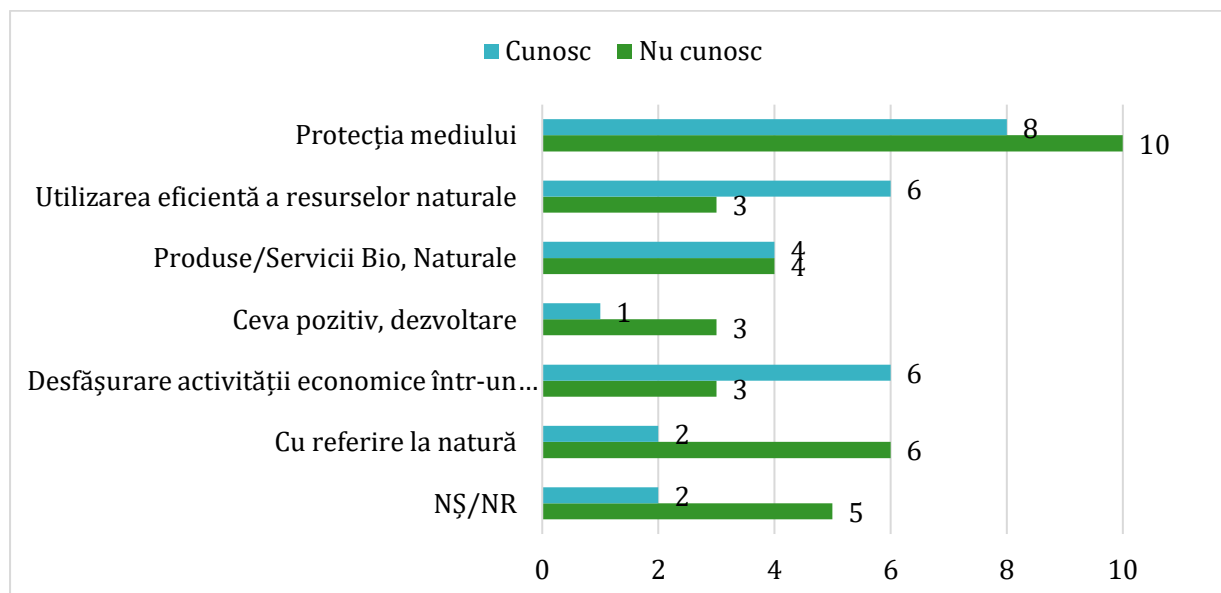
„Ceva bio, natural produse care se bazează pe ingrediente naturale”

„Preparate îngrășăminte bio”

„Un produs bio, ecologic”

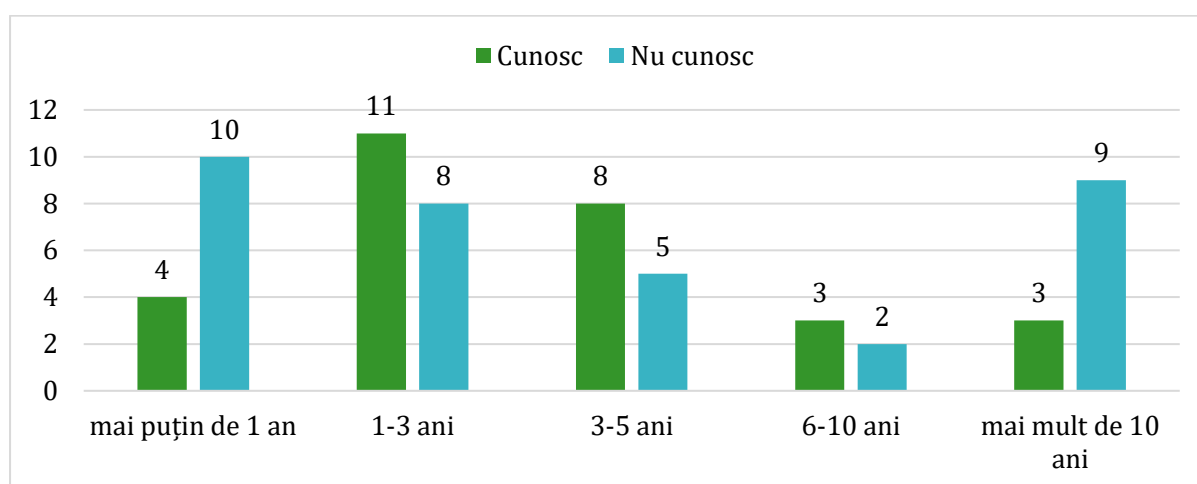
În concluzie putem menționa că respondenții care cunosc noțiunea de Economie Verde sunt mai capabili de a oferi o definiție completă, pe când respondenții care nu cunosc acest concept întâmpină dificultăți în formularea unei definiții, aceștia asociind economia verde cu produse biologice și acțiuni de protecție a mediului. Luând în considerare că jumătate din respondenți nu sunt familiarizați cu noțiunea de Economie Verde se vede necesitatea informării antreprenorilor privind conceptul, principiile economiei verzi și beneficiile pe termen lung oferite de aceasta.

Figura 2. Ce înțelegi prin conceptul de Economie Verde?

O altă dimensiune analizată a reprezentat corelația dintre faptul dacă respondenții cunosc noțiunea de Economie Verde și perioada de activitate a întreprinderii. Astfel am identificat că majoritatea respondenților care cunosc noțiunea de Economie Verde sunt angajați ai întreprinderilor care activează de la 1 până la 10 ani pe piață. Respectiv angajații întreprinderilor care activează mai puțin de un an sau mai mult de 10 ani, nu cunosc noțiunea de economie verde. Această situație ne indică asupra faptului că companiile cu o experiență mai mare de 10 ani nu au avut de unde să cunoască despre acest concept care nici în RM nu era foarte răspândit, iar cele mai tinere de 1 an încă nu au reușit să afle despre acest concept. Cert este că informarea masivă ar trebui să fie una dintre prioritățile imediat următoare ale instituțiilor abilitate.

Figura 3. Vă este cunoscută noțiunea de economie verde?: Ani de activitate

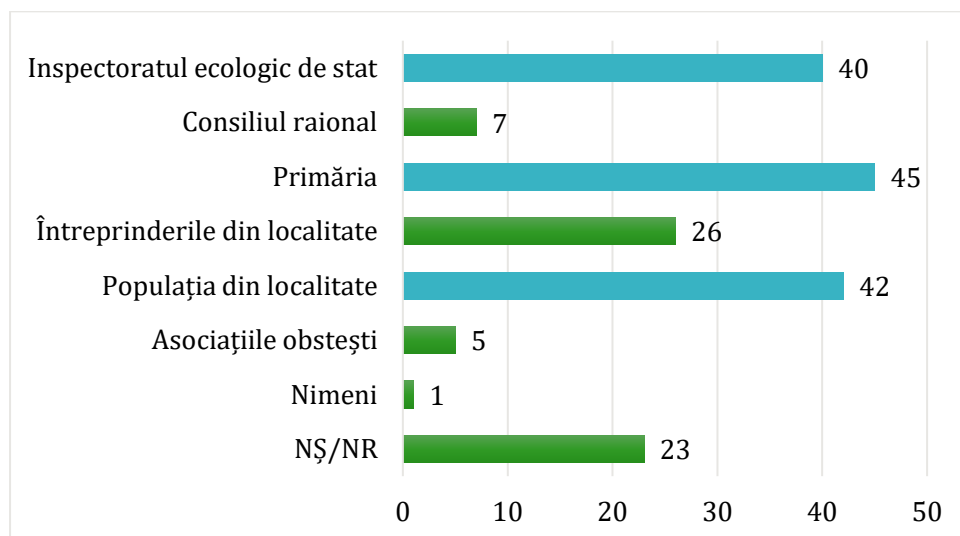

Fiind întrebați cine este responsabil de protecția mediului în localitatea lor 45 de respondenți au ales primăria, 42 de respondenți au menționat populația din localitate, iar 40 de respondenți consideră că Inspectoratul ecologic de stat este responsabil de protecția mediului în localitatea lor.³ Doar 26 dintre respondenți au menționat că întreprinderile din localitate sunt responsabile de protecția mediului din localitatea lor. Așadar observăm că de cele mai multe ori responsabilitatea de a proteja mediul ambiant îi revine în primul rând instituțiilor de stat și populației din localitate, persoanele juridice fiind menționate în al treilea rând.

Acest rezultat ne demonstrează că persoanele juridice nu conștientizează pe deplin impactul pe care îl are activitatea lor asupra mediului și capacitatea acestora de a influența atât negativ cât și pozitiv starea socio-economică și ecologică din localitate.

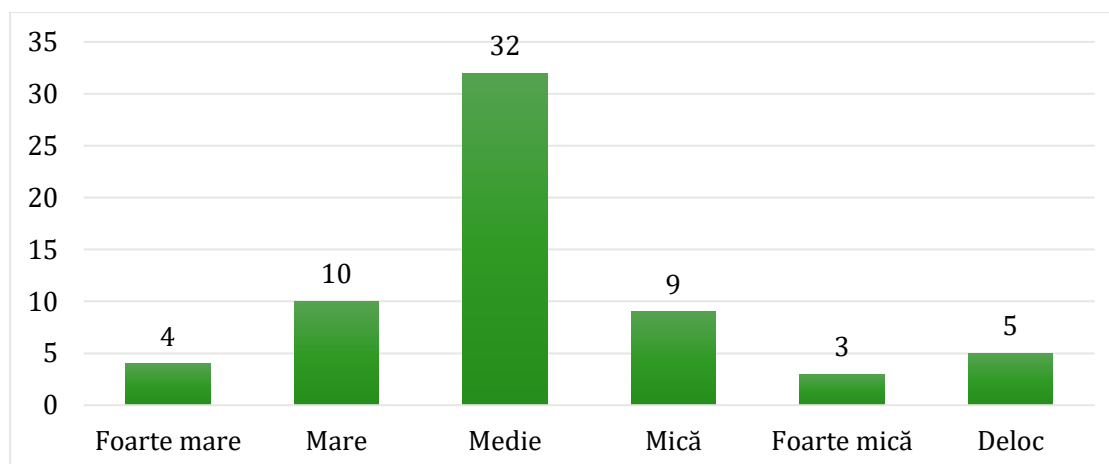
³ Fiecare respondent a avut opțiunea de a alege maximum trei variante de răspuns.

Figura 4. Cine considerați că este responsabil de protecția mediului din localitatea Dvs.?

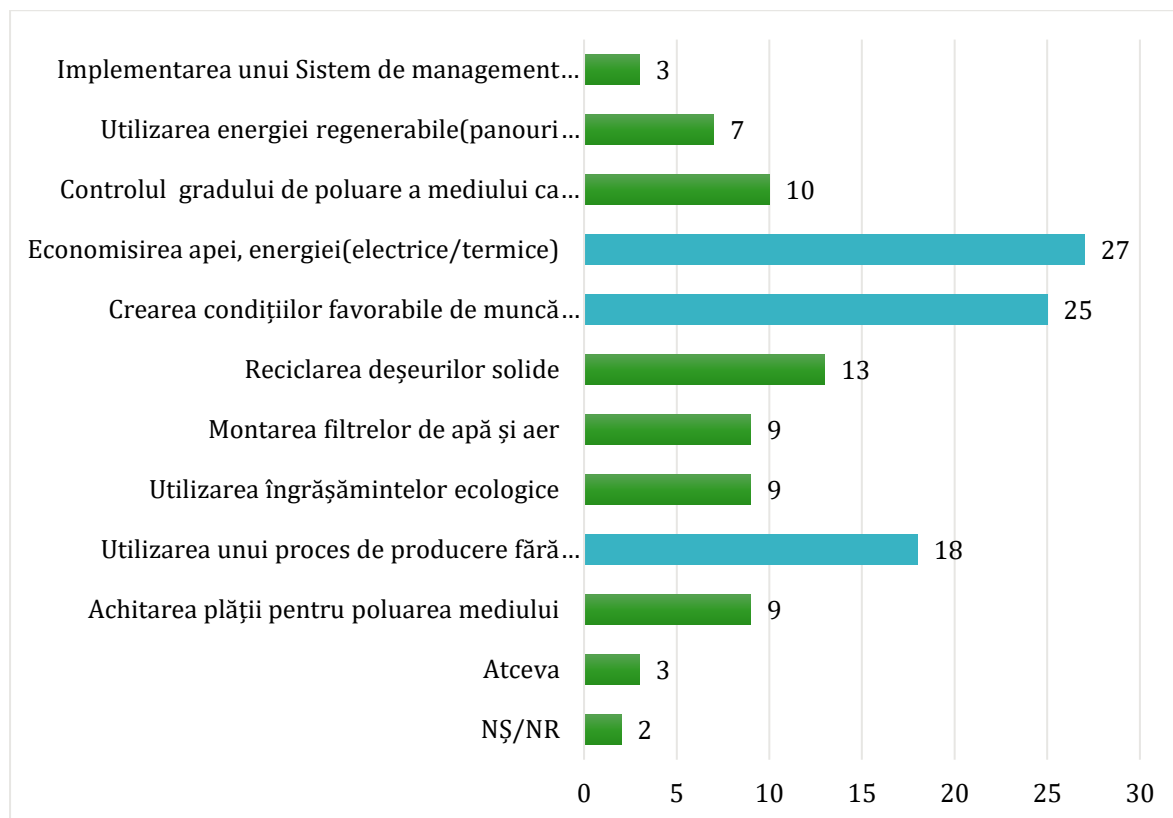
Majoritatea întreprinderilor chestionate întreprind acțiuni de protecție a mediului, doar 5 respondenți au menționat că nu întreprind deloc acțiuni de protecție a mediului, iar jumătate au menționat că întreprind astfel de acțiuni în măsură medie.

Figura 5. Indicați măsura în care compania Dvs. întreprinde acțiuni de protecție a mediului.

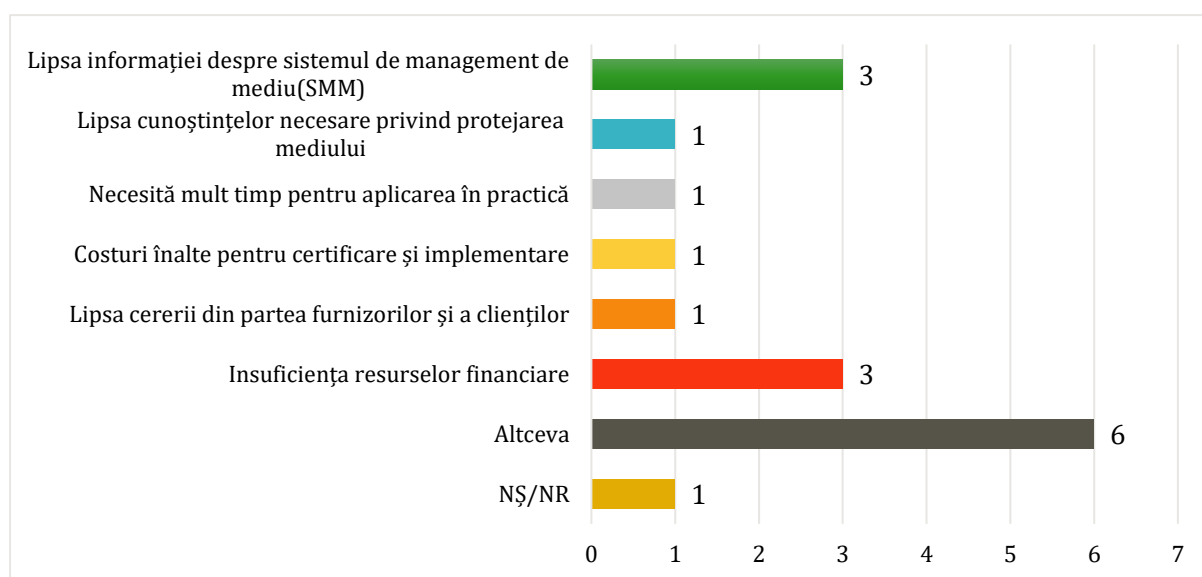
Respondenții care au menționat că întreprind acțiuni de protecție a mediului în foarte mare, mare și medie măsură au fost întrebați ce acțiuni de protecție a mediului aceștia întreprind. Astfel am observat că în mare parte întreprinderile din RM recurg la așa acțiuni de protecție a mediului ca: Economisirea apei, energiei (electrice/termice) – fapt ce influențează pozitiv și resursele financiare ale întreprinderii; Crearea condițiilor de muncă favorabile pentru angajați și Utilizarea unui proces de producere fără deșeuri.

Figura 6. Care dintre următoarele acțiuni de protecție a mediului sunt întreprinse de compania Dvs.?

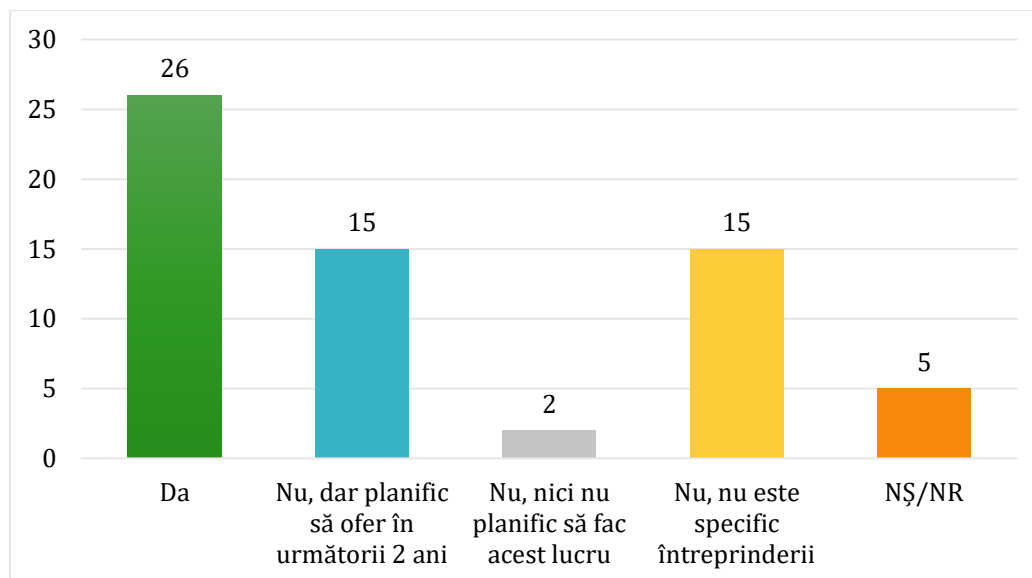
Respondenții care au menționat că nu realizează sau realizează în măsură mică sau foarte mică acțiuni de protecție a mediului au fost întrebați din ce cauză nu întreprind astfel de acțiuni. Cauzele principale au constituit lipsa informației despre sistemul de management de mediu și insuficiența resurselor financiare.

Figura 7. Din ce cauza întreprindrea Dvs. NU realizează sau realizează în măsură mică activități de protecție a mediului?

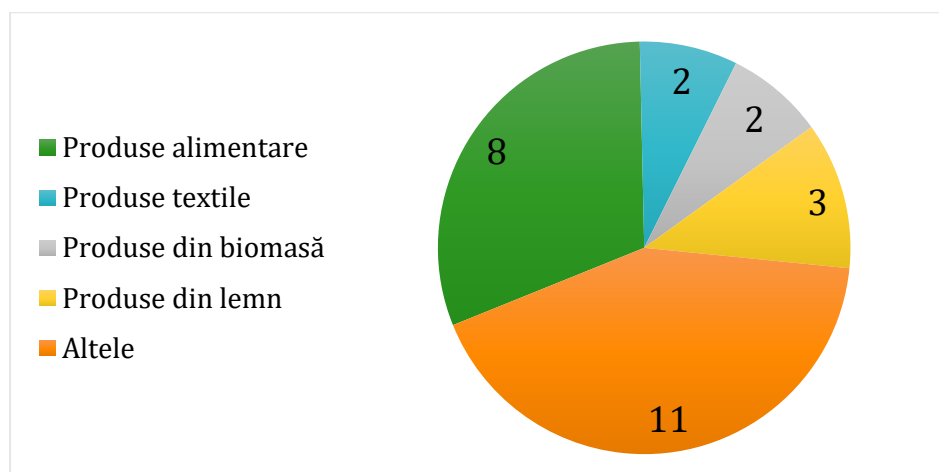
În urma realizării sondajului am identificat că circa 40% din întreprinderi **consideră** că oferă produse sau servicii ecologice iar 24% planifică să ofere produse sau servicii ecologice. În același timp alte 24% au menționat că activitatea lor nu le permite să ofere un produs/serviciu ecologic, deoarece ei sunt beneficiari de materie primă oferită de alte companii. Îmbucurător este faptul că doar 2 respondenți au menționat că nu oferă produse/servicii ecologice și nici nu planifică să facă acest lucru.

Figura 8. Compania Dvs. oferă sau planifică să ofere produse sau servicii ecologice?

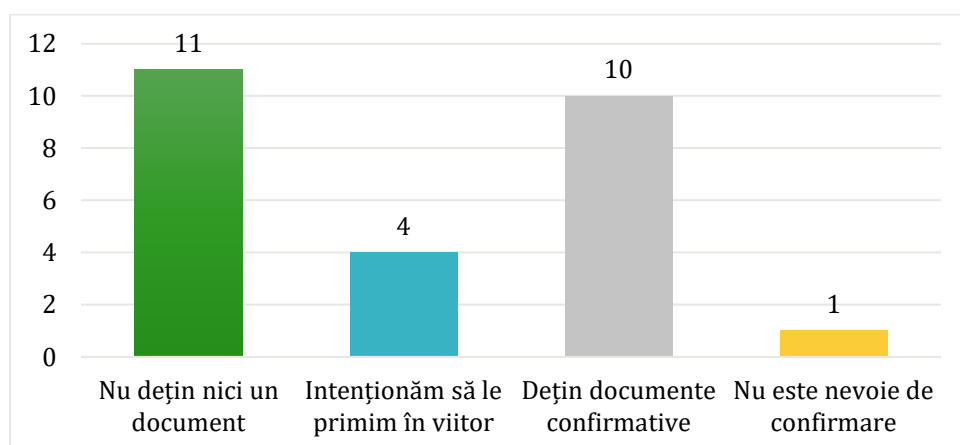
Persoanele care au răspuns că întreprinderea lor oferă produse sau servicii ecologice au fost întrebat ce produse/servicii ecologice oferă și dacă dețin documente confirmative. Cele mai multe întreprinderi ofereau produse alimentare, produse din lemn și alte produse (sisteme de ventilare cu pompe de căldură, transport electric, detergenți ecologici, ambalaje, servicii de croitorie etc.).

Figura 9. Ce servicii sau produse ecologice sunt oferite de compania Dvs.?

Din 26 de respondenți care au menționat că oferă produse/servicii ecologice doar 10 dețin documente confirmative: Certificat de calitate; O frunză verde bio; Certificate de proveniență, tehnica de securitate; Certificatul de inofesivitate; ISO 22000; Certificat de conversie ECO. În același timp 11 respondenți au menționat că nu dețin documente confirmative pentru produsele lor: „Nu am documente, se poate de verificat direct de persoane”; „Nu am așa ceva, pașapoartele tehnice ale utilajului utilizat posibil ar fi un document”.

Figura 10. Ce documente confirmative privind produsele sau serviciile ecologice dețineți?

În opinia respondenților principalele trei beneficii ale unei companii care implementează principiile Economiei Verzi sunt: îmbunătățirea calității produselor, îmbunătățirea imaginii companiei și posibilitatea de a exporta serviciile/produsele în mai multe țări.

Figura 11. În opinia Dvs. care sunt principalele beneficii ale unei companii care implementează principiile Economiei Verzi?

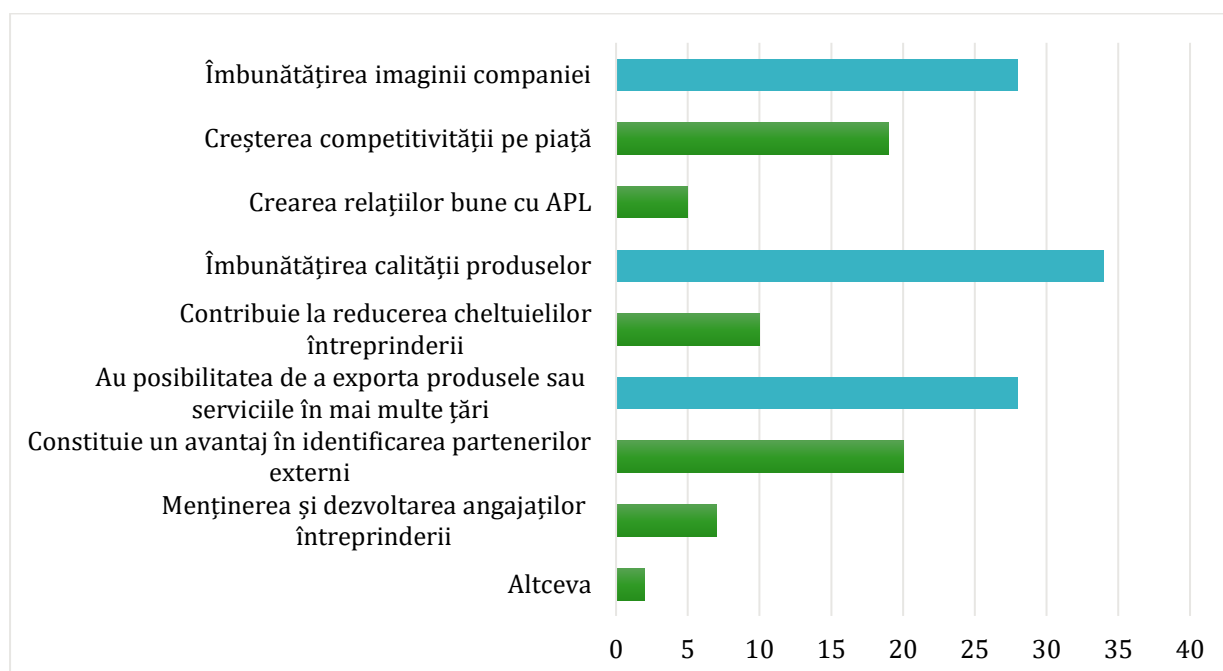
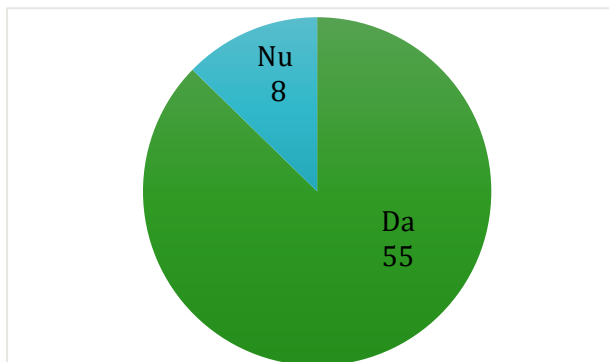

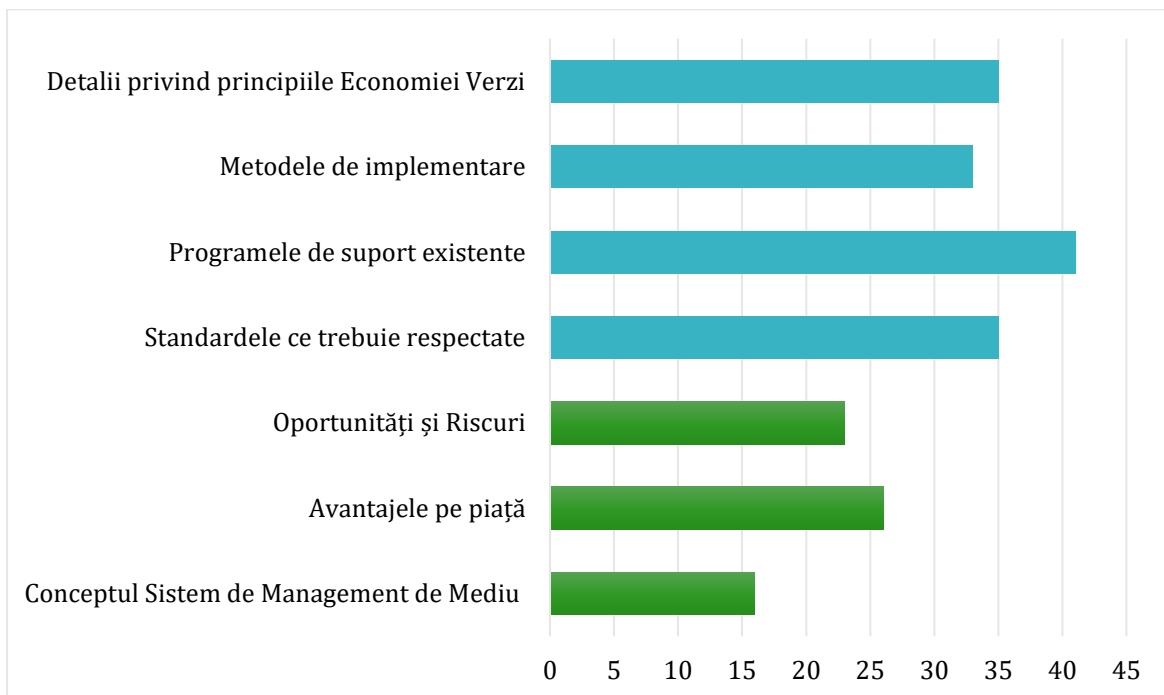
Figura 12. Dvs. considerați că aveți nevoie de cunoștințe suplimentare privind Economia Verde?

Aproximativ toți respondenții consideră că au nevoie de cunoștințe suplimentare privind Economia Verde.

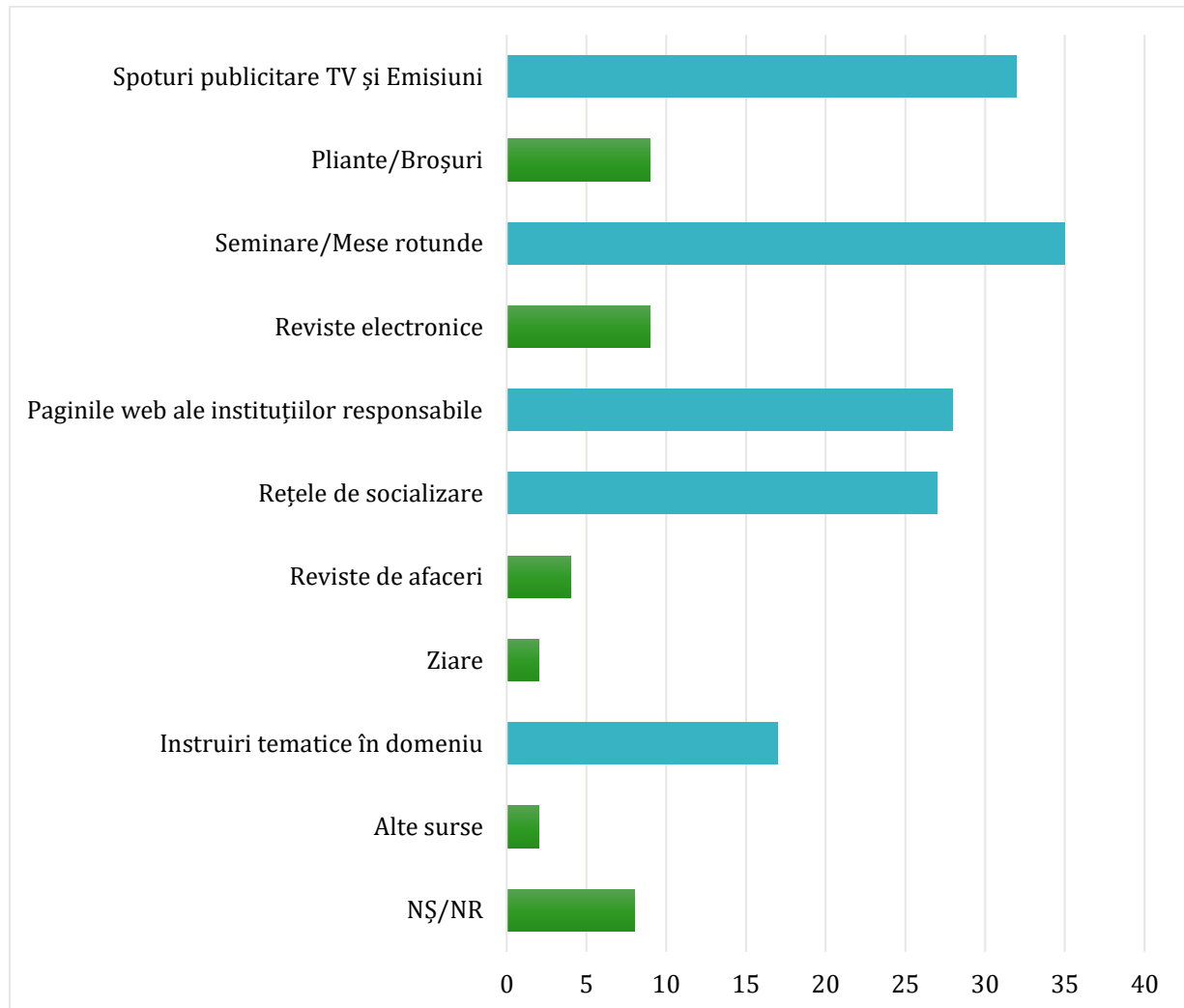
Principalele domenii în care respondenții ar dori să obțină mai multe cunoștințe privind Economia Verde sunt: programele de suport existente, detalii privind principiile economiei verzi, standardele ce trebuie respectate și metodele de implementare ale principiilor economiei verzi.

Figura 13. Ce informații cu privire la Economia Verde considerați că trebuie să vă fie oferite?

Cele mai eficiente metode de informare a antreprenorilor privind Economia Verde în opinia respondenților sunt: seminarele sau mesele rotunde; spoturile publicitare TV și Emisiuni, paginile web ale instituțiilor responsabile și rețelele de socializare, dar și instruirile în domeniu.

Figura 14. Ce metode de informare considerați că ar trebui utilizate pentru a oferi detalii despre Economia Verde?

La sondaj au răspuns 42 de beneficiari ai programelor ODIMM, 11 dintre aceștia au participat și la expoziția Fabricat în Moldova 2018. Cei mai mulți respondenți au fost beneficiari ai programului PARE 1+1, rezidenți ai incubatoarelor de afaceri, beneficiari ai programului Femei în Afaceri și beneficiari ai subvenționării târgurilor și expozițiilor naționale. Dat fiind faptul că aceasta este o întrebare cu răspunsuri multiple am identificat că din cei 42 de respondenți, beneficiari ai programelor ODIMM:

- 35 de respondenți au participat la 1 program
- 2 respondenți au participat la 2 programe
- 2 respondenți au participat la 3 programe
- 2 respondenți au participat la 4 programe
- 1 respondent a participat la 5 programe

Figura 15. Dvs. sunteți beneficiar ODIMM?

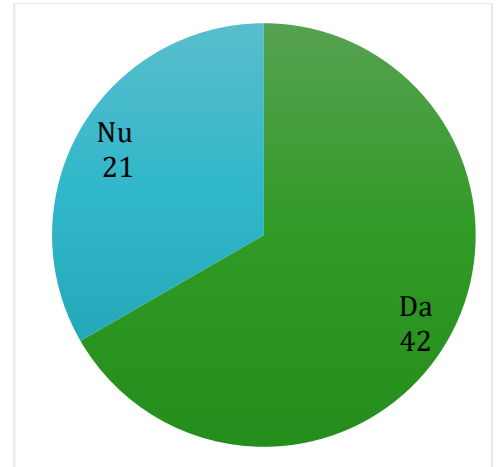
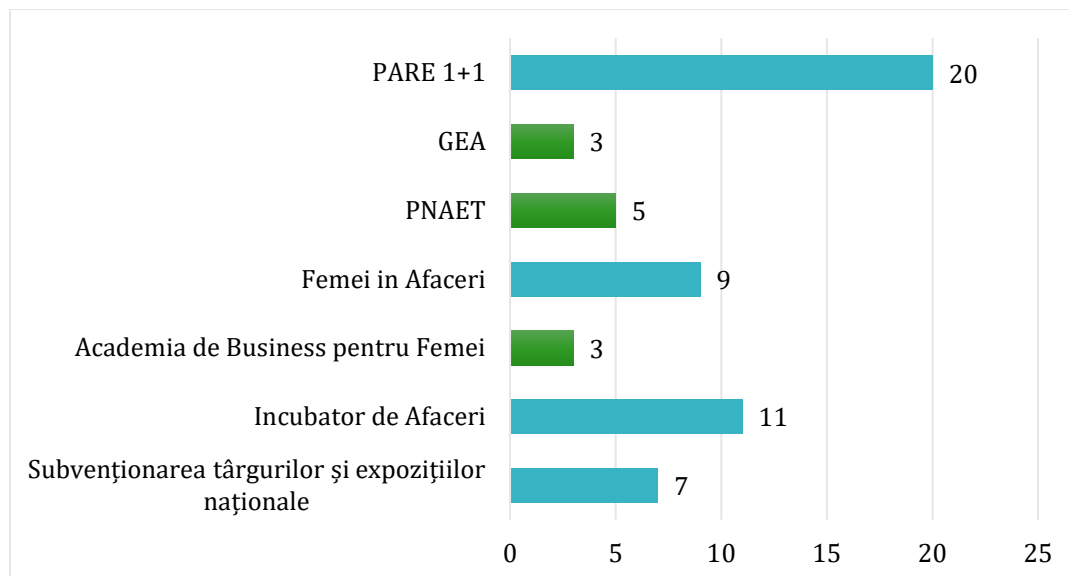

Figura 16. La ce program ați participat?

La sondaj au participat reprezentanți ai întreprinderilor micro- 48, mici -12 și mijlocii-3. Criteriul de clasificare al întreprinderilor a constituit numărul de angajați.

Figura 17. Câți angajați aveți?

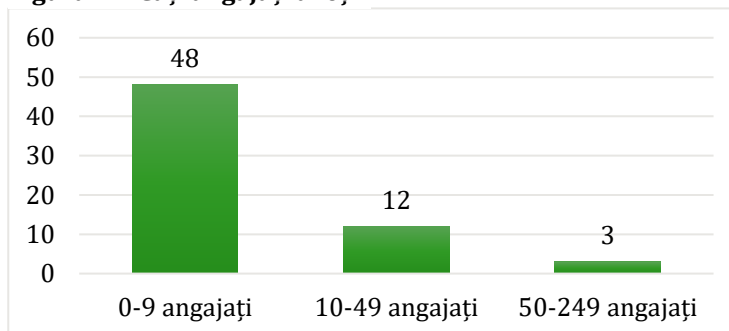
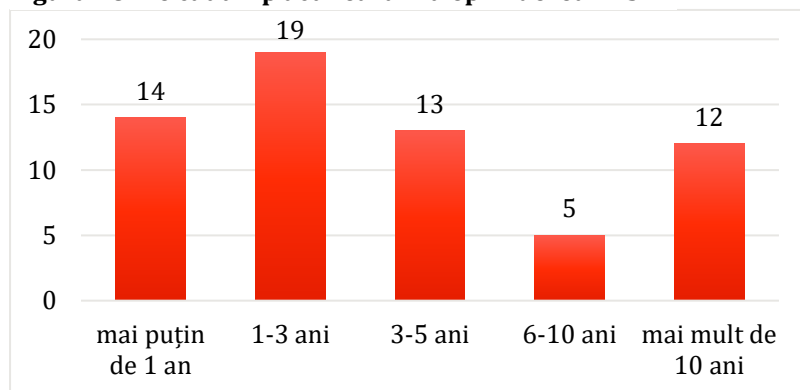

Figura 18. De cât timp activează întreprinderea Dvs.?

Majoritatea respondenților la sondaj sunt angajați în întreprinderi care activează până la 5 ani pe piață.

Figura 19. Domeniile de activitate ale respondenților

Principalele domenii de activitate a respondenților sunt: Industria prelucrătoare - 22, Prestări servicii - 15 și Agricultură - 14.

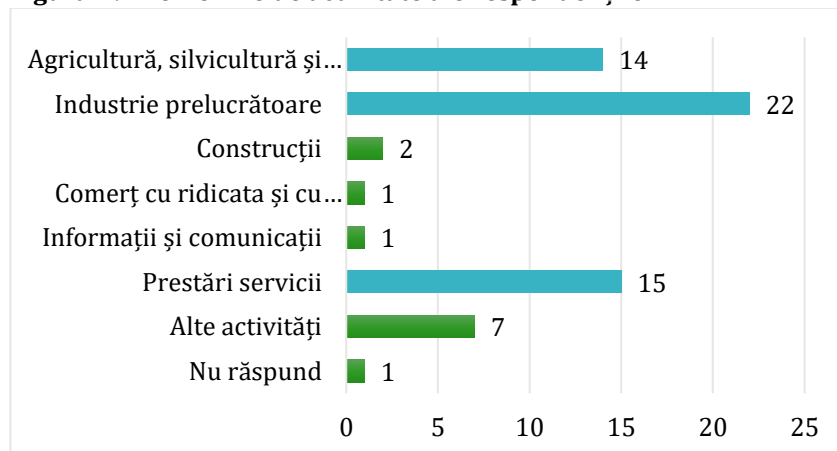
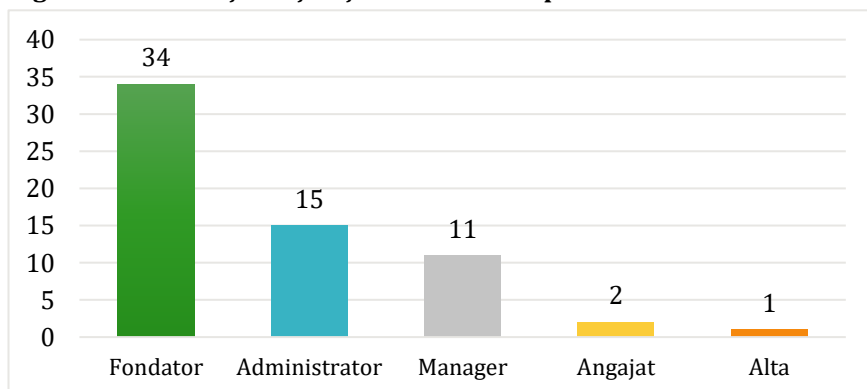

Figura 20. Ce funcție dețineți în cadrul întreprinderii?

Mai mult de jumătate din respondenți sunt fondatori ai întreprinderii - 34, ¼ îndeplinesc funcția de administratori, iar 11 respondenți îndeplinesc funcția de manager.

Majoritatea întreprinderilor sunt amplasate în mediul urban, doar 21 din întreprinderi sunt amplasate în mediul rural.

Figura 21. Din ce mediu sunteți?

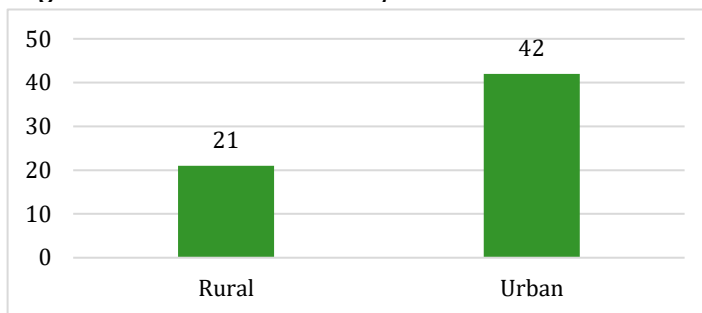
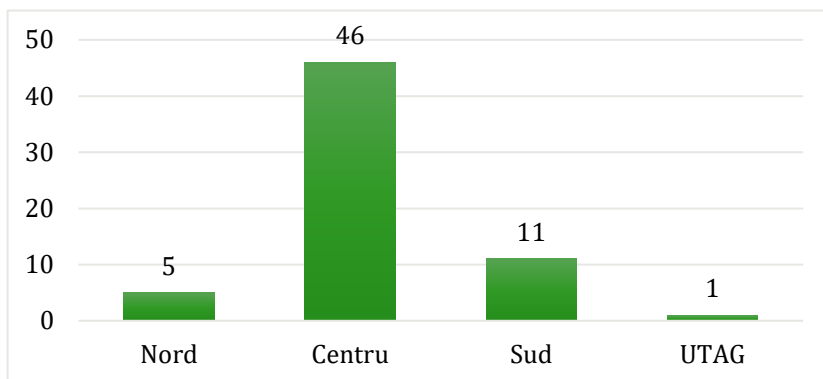

Figura 22. Zona geografică

Mai mult de 2/3 din întreprinderi sunt amplasate în zona centru, 11 în zona Sud, 5 în zona Nord și doar o întreprindere este amplasată în zona UTAG.

Jumătate din respondenți sunt antreprenori tineri cu vârsta de până la 35 de ani, doar 5 respondenți au vârsta până la 25 de ani. Restul respondenților au vârste cuprinse între 36-45 ani - 17 și 46-65 ani - 17.

Figura 23. Vârsta respondenților

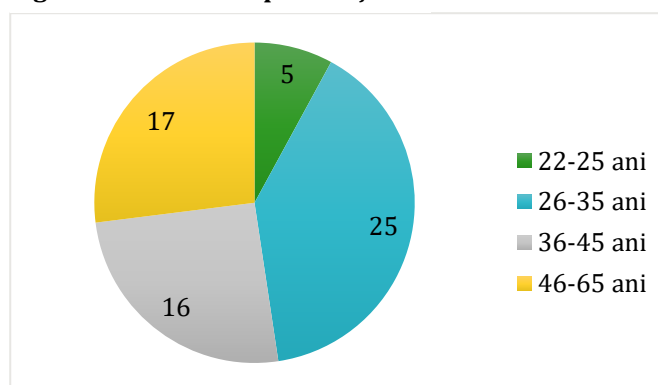
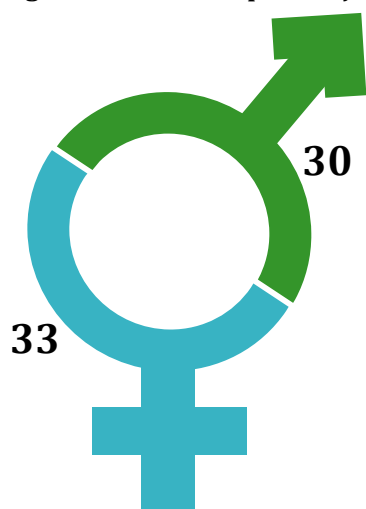

Figura 24. Genul respondenților

Repartizarea pe sexe a respondenților este una relativ egală, la sondaj participând mai multe femei - 33 decât bărbați -30.

CONCLUZII

- Analizând rezultatele cercetării realizate în 2014 de către INCE și rezultatele cercetării date concluzionăm că situația privind gradul de percepție de către IMM a principiilor Economiei Verzi **nu a înregistrat o evoluție pozitivă**.
- IMM-urile nu sunt informate cu privire la impactul lor asupra mediului. - Cu toate că respondenții cunosc noțiunea de Economie Verde, aceștia nu cunosc care sunt principiile Economiei Verzi și modul de implementare a acestora.
- Întreprinderile se consideră responsabile de protecția mediului din localitate doar în al 4-lea rând, întâietatea fiind atribuită primăriei, Inspectoratului ecologic de stat și populației din localitate.
- Per general întreprinderile realizează unele acțiuni de protecție a mediului în măsură medie, principalele fiind: economisirea apei și a energiei (electrice/termice), crearea condițiilor favorabile de muncă pentru angajați și utilizarea unui proces de producere fără deșeuri.
- Principalele cauze de ce întreprinderile nu realizează acțiuni de protecție a mediului sunt: necunoașterea modului de realizare, lipsa unui sistem de management de mediu și insuficiența resurselor financiare.
- Aproximativ jumătate din întreprinderile intervievate consideră că oferă produse sau servicii ecologice. În același timp doar 10 întreprinderi dețin unele documente confirmative, motivul fiind necunoașterea ce documente confirmă deținerea unui produs ecologic sau ce norme trebuie respectate pentru a afirma că întreprinderea respectă principiile date.
- Marea majoritate a respondenților consideră că au nevoie de cunoștințe și informații suplimentare privind Economia Verde axate pe: programe de suport existente, detalii privind principiile economiei verzi, standardele ce trebuie respectate și metodele de implementare ale principiilor economiei verzi.
- Cele mai eficiente metode de informare a antreprenorilor privind Economia Verde în opinia respondenților ar fi: seminarele sau mesele rotunde; spoturile publicitare și Emisiuni TV, paginile web ale instituțiilor responsabile și rețelele de socializare, dar și instruirile în domeniu.

ANEXĂ

CHESTIONAR: Economia Verde

Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM) realizează la moment un sondaj de opinie pentru a identifica Gradul de percepție de către IMM a principiilor Economiei Verzi. Astfel, vă rugăm să răspundeți la câteva întrebări, datele colectate sunt confidențiale. **Mulțumim anticipat!**

1. Vă este cunoscută noțiunea de Economie Verde?

Da	1	Nu	2	NȘ/NR	99
----	---	----	---	-------	----

2. Ce înțelegeți prin conceptul de Economie Verde? Ce înseamnă EV pentru Dvs.?

3. Cine considerați că este responsabil de protecția mediului din localitatea Dvs.?

(maxim 3 răspunsuri)

Inspectoratul ecologic de stat	1	Întreprinderile din localitate	4	Donatorii străini	7
Consiliul raional	2	Populația din localitate	5	Nimeni	8
Primăria	3	Asociațiile obștești	6	NȘ/NR	99

4. Indicați măsura în care Compania Dvs. întreprinde acțiuni de protecție a mediului?

Foarte mare	Mare	Medie	Mică	Foarte mică	Deloc	NȘ/NR
1	2	3	4	5	6	99

5. Care dintre următoarele acțiuni de protecție a mediului sunt întreprinse de compania Dvs.? (maxim 4 răspunsuri, Dacă v4=1,2,3)

Implementarea unui Sistem de management de mediu	1	Montarea filtrelor de apă și aer	7
Utilizarea energiei regenerabile(panouri solare, energie eoliană, brichete, paleți)	2	Utilizarea îngrășămintelor ecologice	8
Controlul gradului de poluare a mediului ca rezultat a activității întreprinderii	3	Utilizarea unui proces de producere fără deșeuri	9
Economisirea apei, energiei(electrice/termice)	4	Achitarea plății pentru poluarea mediului	10
Crearea condițiilor favorabile de muncă pentru angajați	5	Atceva	98
Reciclarea deșeurilor solide	6	NȘ/NR	99

6. Din ce cauză întreprindrea Dvs. NU realizează sau realizează în măsură foarte mică activități de protecție a mediului? (Dacă v4=4,5,6,99)

Lipsa informației despre Sistemul de management de mediu(SMM)	1	Lipsa cererii din partea furnizorilor și a clienților	6
Lipsa cunoștințelor necesare privind protejarea mediului în rândul angajaților companiei	2	Insuficiența resurselor financiare	7
Necesită mult timp pentru aplicarea în practică	3	Nu este impus prin legislație	8
Costuri înalte pentru certificare și implementare	4	Altceva	98
Beneficii incerte pe piață	5	NȘ/NR	99

7. Compania Dvs. oferă sau planifică să ofere produse sau servicii ecologice?

Da	1
Nu, dar planific să ofer în următorii 2 ani	2
Nu, nici nu planific să fac acest lucru	3
Nu, nu este specific întreprinderii	4
NȘ/NR	99

8. Dacă Da. Ce servicii sau produse ecologice sunt oferite de compania Dvs.?

9. Dacă Da. Ce documente confirmative privind produsele sau serviciile ecologice dețineți? _____

10. În opinia Dvs. care sunt principalele beneficii ale unei companii care implementează principiile Economiei Verzi? (maximum 3 răspunsuri)

Îmbunătățirea imaginii companiei	1	Au posibilitatea de a exporta produsele sau serviciile în mai multe țări	6
Creșterea competitivității pe piață	2	Constituie un avantaj în identificarea partenerilor externi	7
Crearea relațiilor bune cu APL	3	Menținerea și dezvoltarea angajaților întreprinderii	8
Îmbunătățirea calității produselor	4	Nu are beneficii	9
Contribuie la reducerea cheltuielilor întreprinderii	5	Altceva	98

11. Dvs. considerați că aveți nevoie de cunoștințe suplimentare privind Economia Verde?

Da	1	Nu	2	NȘ/NR	99
----	---	----	---	-------	----

12. Dacă Da. Ce informații cu privire la Economia Verde considerați că trebuie să vă fie oferite? (răspuns multiplu)

Detalii privind principiile Economiei Verzi	1	Oportunități și Riscuri	5
Metodele de implementare	2	Avantajele pe piață	6
Programele de suport existente	3	Conceptul Sistem de Management de Mediu	7
Standardele ce trebuie respectate	4	Altceva	98

13. Ce metode de informare considerați că ar trebui utilizate pentru a oferi detalii despre Economia Verde? (maxim 3 răspunsuri)

Spoturi publicitare TV și Emisuni	1	Paginile web ale instituțiilor responsabile	5	Instruiri tematice în domeniu	9
Pliante/Broșuri	2	Rețele de socializare	6	Alte surse, indicații	98
Seminare/Mese rotunde	3	Reviste de afaceri	7	NȘ/NR	99
Reviste electronice	4	Ziare	8		

14. Dvs. sunteți beneficiar ODIMM?

Da	1	Nu	2	NȘ/NR	99
----	---	----	---	-------	----

15. Dacă Da. La ce program ați participat?

PARE 1+1	1	Academia de Business pentru Femei	5
GEA	2	Incubator de Afaceri	6
PNAET	3	SES	7
Femei în Afaceri	4	Subvenționarea târgurilor și expozițiilor naționale	8

16. Câți angajați aveți?

a. 0-9 angajați	1	b. 10-49 angajați	2	c. 50-249 angajați	3
-----------------	---	-------------------	---	--------------------	---

17. De cât timp activează întreprinderea Dvs.?

a. mai puțin de 1 an	1	b. 1-3 ani	2	c. 3-5 ani	3	d. 6-10 ani	4	d. mai mult de 10 ani	5
----------------------	---	------------	---	------------	---	-------------	---	-----------------------	---

18. Care este domeniul Dvs. de activitate?

Agricultură, silvicultură și pescuit	1	Activități de cazare și alimentație publică	8
Industrie prelucrătoare	2	Informații și comunicații	9
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze apă caldă și aer condiționat	3	Tranzacții imobiliare	10
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	4	Activități profesionale, științifice și tehnice	11
Construcții	5	Prestări servicii	12
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea auto-vehiculelor, motocicletelor, a bunurilor casnice și personale	6	Alte activități	98
Transport și depozitare	7	Nu răspund	99

19. Ce funcție dețineți în cadrul întreprinderii?

Fondator	1	Administrator	2	Manager	3	Angajat	4	Alta	98
----------	---	---------------	---	---------	---	---------	---	------	----

20. Din ce localitate sunteți? _____ Denumirea întreprinderii: _____

21. Gen Feminin 1 Masculin 2 **22. Vârsta** _____

23. Dvs. ați participat la expoziția Fabricat în Moldova în anul 2018? Da 1 Nu 2 NȘ/NR 99